

NOVA PROPOSTA DE REFORMA DE LA LOU: Una valoració sinòptica

Més val tard que no pas mai, sempre que finalment s'arribi a temps.

Després de dos anys estèrils en matèria universitària, i previ canvi de ministra, sembla que el govern espanyol s'ha decidit a tirar endavant la reforma de la LOU. Hem d'esperar i desitjar que el tràmit sigui àgil i que culmini abans que acabi la legislatura, en relació amb la qual proliferen pronòstics d'escapçament.

Es tracta d'una reforma, i no d'una derogació, de la LOU. Una reforma diferent de, i millor que, la proposada fa uns mesos per la ministra Sansegundo. I que ha tingut una bona acollida per part de la CRUE. Per què s'ha passat de l'oposició frontal a la LOU a la conformitat amb una revisió parcial? Entre altres coses, perquè és clar que ara no es donen les condicions per elaborar i aprovar una llei nova i perquè s'imposa la urgència de canviar l'habilitació per un sistema assenyat.

De moment, el que hi ha és una proposta que posa pegats raonables a la LOU i hi introdueix algun element nou. En general, recull moltes de les observacions formulades per les universitats, i en particular pel Consell de Govern de la UPC, de novembre del 2005, a la proposta Sansegundo. Ara, però, no val gaire la pena comparar les dues propostes; el que importa, essencialment, és què canvia i què no canvia la proposta Cabrera en relació amb la vigent LOU. En comentem, a continuació, el que considerem més rellevant.

La proposta no diu res sobre el finançament i aquesta és una mancança fonamental quan, com és ben sabut, les universitats pateixen crònicament una insuficiència important de recursos, que es pot agreujar amb la implantació del nou sistema d'estudis en el marc de l'EEES.

La distribució de competències entre els òrgans de govern no es modificaria d'una manera radical, però la proposta inclou algun canvi significatiu al respecte. El Claustre pot recuperar la capacitat d'elegir rector o rectora. Però el govern i l'establiment d'estratègies segueixen com a atribucions del Consell de Govern, el qual fins i tot incorpora competències importants que ara corresponen al Consell Social. En el cas de la proposta de nomenament de gerent o gerenta, el Consell Social haurà de ser atès, però no en caldrà l'acord, que fins ara es requeria. Aquest buidat parcial de competències del Consell Social el considerem molt discutible i no se n'ha donat cap justificació.

En matèria de títols oficials, legalitza la distribució de competències que va resultar dels decrets de grau i postgrau de gener del 2005 i de la modificació posterior. Fa desaparèixer el catàleg de títols i el substitueix per un registre. Tot això està bé; però, si no hi ha una rectificació, la proposta representa una ocasió perduda per impulsar la implantació de l'EEES, el retard de la qual és decididament alarmant; hem passat de tenir calendaris que s'incomplien sistemàticament a no tenir ni una estimació de dates ni un pla de treball ministerial. No tenim títols de grau, però tampoc no podem modificar els plans del sistema anterior. Amb quina convicció poden treballar les universitats per a la posta en marxa del nou sistema quan manquen directrius i dates? És

sorprenent que la proposta faci referència, en una disposició final, als dos decrets esmentats, els quals, òbviament, van ser elaborats i promulgats en el marc de la LOU.

La proposta és molt menys reglamentista que la LOU i fa ús sistemàticament de la remissió a disposicions de rang inferior, com ara decrets i reglaments. Exemples: acreditació, professorat funcionari, concursos d'accés, composició del Consell Social... Això dóna més flexibilitat, facilita els canvis; ja s'ha vist quant de temps costa canviar una llei i també s'ha vist com l'afany d'aprofitar la llei per regular detalladament a gust del legislador acaba sent un motiu principal per modificar la llei mateixa. Però hi ha el perill que el desenvolupament es faci sense consens, sobre la mera base de la voluntat governamental.

També és més autonomista. Deixa a les universitats la competència de decidir en qüestions tan importants com el sistema d'elecció de rector o rectora o la regulació dels concursos d'accés.

D'una altra banda, proclama reiteradament, i potser fins i tot exageradament, la importància de l'activitat de transferència. Però no en precisa els límits amb la mera activitat professional.

Un element xocant, heretat de la proposta Sansegundo, és la inclusió de ni més ni menys que un nou títol sobre l'esport, amb referències, per exemple, a campionats d'Espanya d'esport universitari. L'esport és certament molt important, però també ho és l'extensió universitària, la cooperació, el voluntariat, la sostenibilitat, la igualtat d'oportunitats, la cultura de la pau i tantes altres coses a les quals no es dediquen títols ni articles, ni potser una modesta disposició final o addicional. Hi ha un consens ampli que la reforma tingui un abast limitat; aleshores, a què ve aquest tractament singular de l'esport i el seu deix centralista?

El qual deix també és perceptible en la part de la proposta que es refereix a la representació estudiantil en l'àmbit estatal, molt similar a la ja rebutjada pel Consell de l'Estudiantat i el Consell de Govern de la UPC en relació amb el document Sansegundo.

En un altre ordre de coses, la proposta augmenta, i ho celebrem, les exigències acadèmiques i de democràcia interna per a les unitats privades.

Els molts desencerts i disfuncionalitats de la LOU es concentraven especialment en les disposicions relatives al PDI i, en particular, en les que regulaven, i quasi reglamentaven, l'habilitació. No és estrany, doncs, que les propostes de canvi més nombroses siguin les referents al PDI, que impliquen millores notables en relació amb la situació actual: Substitució de l'habilitació per una acreditació, no presencial, per mèrits / Eliminació del requisit de 3 anys d'antiguitat com a TU per a acreditar-se com a CU / Autonomia de les universitats per regular els concursos d'accés / Transitòries adequades per a les persones habilitades pel sistema vigent actualment / Transitòries (millorables) per a TEUs i CEUs (els cossos corresponents es "congelen", és a dir, no hi haurà possibilitat de convocar-ne noves places) / Actualització dels

requisits per a accés a ajudant / Professorat lector: supressió del requisit de desvinculació i flexibilització de la durada màxima del contracte. La proposta també amplia els drets del professorat contractat; concretament, obre la possibilitat d'accés a la direcció de centres i de departaments; però no s'equiparen els drets de representació de PDI contractat i PDI funcionari. A més de les apuntades, cabrien altres millores, com ara, ampliar les transitòries per a TEUs i CEUS perquè puguin mantenir el dret de trasllat i de reingrés per excedència o la possibilitat que les universitats convoquin concursos de mèrits. Atenció: Quan la proposta es refereix al PDI contractat no especifica que ho sigui laboralment.

Si s'accepten, com a premissa, les pretensions limitades amb què s'origina la proposta, aquesta mereix una valoració moderadament positiva. Sobretot, pel fet d'existir i d'obrir la perspectiva de desempallegar-nos dels inconvenients més notoris que es derivaren de la LOU. Tanmateix, hi ha elements significatius susceptibles de millora i mancances completes en qüestions fonamentals com són el finançament i l'EEES. El clima de diàleg entre el ministeri i la CRUE fa pensar que una actuació rigorosa i ràpida de les universitats podria aconseguir una reforma més ajustada que la proposada inicialment pel ministeri. Si aquesta prospera, passaran segurament uns quants anys abans que se'n plantegi una altra. El nostre Consell de Govern hauria de manifestar i defensar la seva opinió, com ho ha fet tantes altres vegades, sovint amb èxit parcial o total.

Alguns rectors, consellers de comunitats autònomes i altres personalitats s'han afanyat a declarar que donaven la benvinguda a la reforma, però que no és el que la universitat necessita, que cal una llei més ambiciosa, una llei per a la universitat del segle XXI. No podem estar-hi més d'acord; però potser ja és hora que s'aporti algun element concret per a iniciar el debat d'aquesta llei futura. Algun dia s'haurà de parlar a fons, a la universitat i, sobretot, fora de la universitat, de les funcions d'aquesta institució, de quin paper ha de jugar en la formació superior inicial i en la formació superior al llarg de la vida, de quin paper correspon en el sistema de recerca a la universitat i al seu personal docent i investigador i de la configuració d'aquest personal. S'haurà de parlar de qui mana, de qui paga i de quant ha de pagar. De com es passa, en el triangle administració - universitat - famílies, d'un pacte basat en el binomi costos baixos - poques exigències a un nou equilibri que propiciï l'excel·lència. La nostra universitat hauria de contribuir significativament a endegar el procés de debat que desemboqui en una llei estable i satisfactòria per a la universitat i per a la societat.